

Závěrečná zpráva projektu Učíme se v přírodě 2019/2020

Č. smlouvy: DOT/54/12/017390/2019

Identifikační údaje

Organizace: Ekodomov, z. s.

Zastoupená: Tomáš Hodek, 603 425 958, tomas.hodek@kompostuj.cz

Sídlo: V Podbabě 29b, 160 00, Praha 6

Webové stránky: www.ekodomov.cz, www.kompostuj.cz

IČ: 26664488, DIČ: CZ26664488

Bankovní spojení: 2100296629/2010

Realizace programů EVP spolkem Ekodomov v rámci projektu „Učíme se v přírodě 2019/2020“ proběhla zejména v kalendářním roce 2020. Oproti původnímu plánu byla posunuta, protože během podzimu 2019 jsme dokončovali programy v rámci předcházejícího projektu „Učíme se v přírodě 2018/2019“. Celkem proběhlo 40 programů, kterých se zúčastnilo 733 pražských dětí, což je mnohem méně, než v minulých letech (rok 2018/2019 – 103 programů pro 1 739 dětí).

Důvodem je uzavření škol kvůli opatřením proti nákaze covidem-19 v jarních měsících roku 2020, kdy jsou programy tradičně objednávány nejvíce (březen, duben, květen; zejména okolo Dne Země). I když nebyly zavřené, tak vzhledem k preventivním opatřením (rozdělení třídy do dvou skupin, dohánění skluzu vzniklého distanční výukou, snaha o minimalizaci kontaktu s dalšími lidmi) nebylo pro pedagogy žádoucí ekologické výukové programy ve školách realizovat a to ani přes to, že se programy odehrávají venku. Místo požadovaných 3 800 účastníkohodin tak bylo navzdory snaze zrealizováno pouze 2025,75 účastníkohodin.

NÁZEV PROGRAMU	MŠ	1. ZŠ	2. ZŠ	jiné	CELKEM
DIVADLO: Vivat kompostela	123	0	-		123
Od ohryzku k jablíčku	81	-	-		81
Kde je kompost, tam to žije	-	30	-	100	130
Kompost, základ života	-	-	13		13
Půdohraní	35	-	-		35
Hlína stojí za prozkoumání	-	10	-	11	21
Kam dopadne odpad	-	20	-	19	39
O odpadech bez obalu	-	-	14		14
Máme vody dost?	10	-	-		10
Putování vodní kapky	21	-	-		21
Voda nad zlato	-	0	-	100	100
Ptáčci ve městě - kroužkování	17	-	-		17
Ptáci ve městě - kroužkování	-	19	-		19
DIVADLO: Ze života včel	90	0	-		90
Pilné včely	-	20	-		20
CELKEM	377	99	27	230	733

Aktualizované programy o vodě

Dobu, kdy se nedaly realizovat programy z důvodu zavření škol, jsme využili k inovaci vodních programů. Původně byl pro každý věkový stupeň (MŠ, ZŠ I., ZŠ II.) jeden vodní program, který shrnoval celé téma do jednoho celku. Nově vyvstala potřeba mít pro každou věkovou kategorii programy dva. Jeden zaměřený na vodu v krajině, čím je ovlivňována a co ovlivňuje. Jak vypadá krajina, když je vody málo, i když je ji moc a jak tlumit případné výkyvy množství vody. Druhou tematickou oblastí programů pro všechny stupně je spotřeba vody člověkem, využití v domácnosti, možnosti, jak vodou šetřit i důvody proč a pro žáky starší také vodní stopa vybraných předmětů denní potřeby.

Program pro MŠ o vodě v krajině „Putování vodní kapky“ byl na podzim 2020 pilotně vyzkoušen v lesní školce Šárynka. Připomínky lesních pedagogů s několikaletými zkušenostmi s trávením času s předškolními dětmi venku v přírodě byly zapracovány do metodiky. Program by tedy měl zaujmout i děti náročnější, které jsou zvyklé si program venku tvořit samy.

	MŠ	1. stupeň ZŠ	2. stupeň ZŠ
VYUŽITÍ ČLOVĚKEM, VLASTNOSTI	VODOHRÁTKY POJĎME S DĚTMI PROZKOUMAT VODU PĚKNĚ ZBLÍZKA! JAK VODA VYPADÁ? JAKOU MÁ BARVU A JAKÝ TVAR? MÁ NÁM CO ŘÍCT? JAKÝM JAZYKEM VLASTNĚ MLUVÍ? MŮŽEME JI POHLADIT? JAKOU MÁ CHUŤ A JAK MŮŽE VONĚT? BUDEME SI HRÁT S VODOU I NA VODU, ABYCHOM ZJISTILI NĚCO O JEJÍCH VLASTNOSTECH, KTERÝCH ČLOVĚK VYUŽÍVÁ.	NENÍ VODA JAKO VODA VĚTŠINOU NIC NENÍ TAKOVÉ, JAKÉ SE TO NA PRVNÍ POHLED JEVÍ. PODOBNĚ JE NA TOM I VODA. JE TA ČISTÁ VODA ČISTÁ DOOPRAVDY? A JE JÍ MOC, NEBO MÁLO? SPOLEČNĚ SE PODÍVÁME, JAK JE TO SE SPOTŘEBOU VODY V DOMÁCNOSTI A JAK MŮŽEME PŘÍSPĚT K JEJÍMU SNÍŽENÍ. TAKÉ SI ZKUSÍME, JAK NÁROČNÉ JE ZNEČIŠTĚNOU VODU VYČISTIT.	VODNÍ STOPOVÁNÍ POJĎME SPOLEČNĚ VYSTOPOVAT, KOLIK VODY SE SPOTŘEBUJE PŘI PRODUKCI VĚCÍ, KTERÉ BĚŽNĚ POUŽÍVÁME! VÍTE, KDE S VODOU ŠETŘIT NELZE A KDE MŮŽEME ÚSPORU OVLIVNIT ZMĚNOU SPOTŘEBITELSKÉHO CHOVÁNÍ? A JAK MOC JSME OCHOTNI MĚNIT SVOJE ZVYKY A PREFERENCE? DOKÁZALI BYCHOM SE VZDÁT SVÝCH OBLÍBENÝCH VÝROBKŮ ČI SLUŽEB
VODA V KRAJINĚ	PUTOVÁNÍ VODNÍ KAPKY PŠŠŠT ... SLYŠÍTE? TO VODNÍ KAPKA VYPRÁVÍ PŘÍBĚH O TOM, KDE SE VZALA A KAM BY SE CHTĚLA PODÍVAT. JESTLI CHCE UHASIT ŽÍZEŇ KVĚTINĚ, NEBO SE SKLOUZNOUT PO ŘÍČNÍ SKLUZAVCE. NEBO SNAD DOSEDNOUT NA HLAVU SNĚHULÁKA? NEBO JI LÁKÁ STÉCT DO ZEMĚ A VYNOŘIT SE AŽ ZE STUDÁNKY? NECHME JI VYPRÁVĚT, POVÍ NÁM TO SAMA...	VODA JAKO ŽIVEL POJĎME SPOLEČNĚ S DĚTMI POZNÁVAT ŽIVEL JMÉNEM VODA! NEJDŘÍV SE ZAMYSLEME NAD NĚKOLIKA OTÁZKAMI: ODKUD SE VZALA A KAM PROUDÍ? JAKÉ MÁ VLASTNOST? KTERÉ Z NICH VYUŽÍVÁ ČLOVĚK A KTERÉ OSTATNÍ ŽIVÍ TVOROVÉ? JAKÝM ZPŮSOBEM KRAJINA OVLIVŇUJE VODU A JAK VODA FORMUJE KRAJINU? MOŽNÁ SE ALE VYNOŘÍ DALŠÍ OTÁZKY ...	AŽ NAPRŠÍ A USCHNE JAK ZAŘÍDIT, ABY NAPRŠELO? A HLAVNĚ – AŽ ZAPRŠÍ, ABY NEUSCHLO A NEODTEKLO, ALE ZŮSTALO A ZAVLAŽILO? NEJPRVE SE POMOCÍ BADATELSKÝCH POKUSŮ SEZNÁMÍME S RŮZNÝMI MODELY VODY V KRAJINĚ A ZJISTÍME, JAK VYTVOŘIT IDEÁLNÍ PODMÍNKY PRO ZASAKOVÁNÍ A ZADRŽENÍ VODY. POTÉ ZKUSÍME NAVRHNOUT VLASTNÍ ŘEŠENÍ PROBLÉMU

Nový program o klimatické změně

Klimatická změna navzdory své aktuálnosti nebývá zařazená do běžné výuky. Je to i proto, že fakta a informace a na to navazující názory odborníků i veřejnosti se rychle mění, takže by učitel musel vynaložit nemalé úsilí pro zprostředkování tématu svým žákům. Alternativou může být zúčastnění se programu připraveného střediskem ekologické výchovy, byť ani odborníci na ekologickou výchovu nemusejí stíhat orientovat se v rychle se měnící situaci. Namísto předávání hotových „pravd“ může být žák veden k získávání kompetencí k řešení problémů, schopnosti vyznat se ve změnách názorů a fakt, či umění komunikovat i s lidmi opačného názoru a vyslechnout jejich stanovisko.

Tato současná tendence byla patrná i na 27. Veletrhu ekologické výchovy, který se konal na přelomu srpna a září 2020, tentokrát s názvem „Mění se klima, měníme programy“, na kterém, kromě výše napsaného, zaznělo, že navzdory aktuálnosti klimatické změny i případné poptávce ze strany učitelů, jen málokteré ekologické středisko smysluplný program o klimatu nabízí.

Účast na inspirujícím veletrhu dala vzniknout novému programu „Klimatická změna – hoax nebo skutečnost?“ určeném pro žáky 2. stupně základních škol.

Ekologický výukový program „Čtverečková zahrádka“

Další inovací, která je rozpracovaná díky času, kdy nebylo možné programy realizovat, je speciální program „čtverečková zahrádka“ (původně „square food gardening“), se kterou má Ekodomov zkušenosti díky Kateřině Hodkové, která je první certifikovanou instruktorkou této metody v ČR. Škola si bude moci vybrat, jestli výrobu čtverečkové zahrádky a její naplnění vhodným substrátem zajistí pomocí svého personálu, pomocí starších žáků například v předmětech „dílů“, „pěstitelské práce“ nebo v rámci projektu „Rosteme na zahradě“, kde žáci spolu se zahradní architektkou sami navrhují zahradní prvky a pokud je to možné, pomáhají i s jejich výrobou a umístěním do zahrady. Třetí možností je dostat čtverečkovou zahrádku takzvaně na klíč a nechat si materiál připravit a dovézt od Ekodomova (Ekonákup). Obsahem EVP samotného bude seznámení dětí i učitele s touto metodou efektivního zahradničení na malém území, vytvoření vhodného osevního plánu pro každé jedno dítě a jeden čtvereček zahrádky i samotné setí či sázení a předání postupu, jak dosáhnout sklizně. Žáci si díky tomu zažijí radost s vlastního výpěstku a také budou více motivováni třídit bioodpad, čímž zajistí dostatečné množství kompostu pro svou úrodu na další rok.

Programy o půdě a kompostování

Ve školním roce 2018/2019 byly také díky podpoře MHMP externě Bc. Alenou Kohoutovou inovovány půdní a kompostovací programy. Ty získávají na stále větší oblibě (zejména na podzim 2019 a v létě o prázdninách 2020), protože jsou realizovány venku a jejich součástí je i ukázka živých tvorů

Když škola přijede do Ekodomova, může se program konat v zahradě lesní školky Šárynky s případným zázemím v jurtě. Výhodou je větší množství kompostů z různých typů kompostérů, což motivuje k porovnávání, bádání a dalšímu objevování.

KDYŽ PROBÍHÁ KOMPOSTOVACÍ PROGRAM (ZDE „KDE JE KOMPOST, TAM TO ŽIJE“)
NA ZAHRADĚ EKODOMOVA, MOHOU DĚTI POZOROVACÍM OKÉNKEM VIDĚT DO NITRA KOMPOSTU

EVP na táborech

Již osvědčeným modelem se ukázalo zařazení delších EVP do programu příměstských táborů Malého průzkumníka přírody pořádaných Ekodomovem. Díky konání táborů v zázemí lesní školky Šárynka bylo možné programy značně rozšířit o podrobné zkoumání několika typů kompostérů (Kde je kompost, tam to žije) či do vodního programu (Voda nad zlato) zařadit i modelaci vodního koryta. Díky tomu mohly být uplatněny principy badatelsky orientovaného vyučování v plné šíři, což je v běžném programu z časových důvodů téměř nemožné.

EVP „KDE JE KOMPOST, TAM TO ŽIJE“ S PRVKY BADATELSKY ORIENTOVANÉHO VYUČOVÁNÍ

Vzdělávání lektorů

Průběžně se snažíme podporovat komunitu a spolupráci lektorů Ekodomova. Kromě lektorů EVP máme ještě lektory kroužků a příměstských táborů Malého průzkumníka přírody a exkurzí. Často se naši lektoři zapojují do více aktivit. Pořádáme 4x ročně společná setkání, kde je prostor pro další vzdělávání a také kolegiální podporu a sdílení zkušeností. Lektoři také mohou využít podpory Ekodomova a jet na některý ze seminářů vedených SSEV Pavučina, čímž zvyšují svojí odbornou způsobilost.

KURZ PRVNÍ POMOCI SE ZAMĚŘENÍM NA DĚTI, KTERÉHO SE ÚČASTNILI
ZÁJEMCI Z ŘAD LEKTORŮ A PEDEDOGOVÉ Z LESNÍ ŠKOLKY ŠÁRYNKY

Náslechy a kolegiální podpora

Naším závazkem v závazné osnově bylo uskutečnit 5 náslechů na hodinách externích lektorů. Díky přítomnosti dvou lektorů místo jednoho mohla být mimo jiné pořizena i fotodokumentace.

EXTERNÍ LEKTORKA VENDULA DONÁTOVÁ V ROLI PRŮVODCE PŮDNÍ ŘÍŠÍ V PROGRAMU PRO MŠ „PŮDOHRANÍ,,

NÁSLECH NA PROGRAMU O KOMPOSTOVÁNÍ „OD OHRYZKU K JABLÍČKU“
PRO MAMINKY S DĚTMI V KOMUNITNÍM CENTRU NESEDÍM, SOUSEDÍM

Propagace

Obvyklá propagace probíhá zejména pomocí e-mailů. Každý měsíc posíláme přihlášeným školám newsletter. Na začátku každého školního pololetí pak informační E-mail s aktualizovanou nabídkou a dále ještě speciální sezónní nabídky. Další propagace probíhá při realizaci samotných programů a dalších aktivit Ekodomova. Kromě akcí pro školy a ve školách jde často o akce pro veřejnost (např. Evolution), stánek na seminářích či konferencích, kde bývá umístěný i roll-up o Ekovýchově v Ekodomově.

Současná situace však příliš pořádání akcí pro veřejnost a veletrhů neumožňuje, a i když jsou v čase, kde se konat mohou, účast je mnohem menší. Na obecné emailové rozesílky školy příliš nereagují, mnohem větší ohlas je při rozšiřování spolupráce s již existujícími klienty, ať už formou konkrétnějšího E-mailu či ještě lépe na osobním setkání. Tohoto faktu využíváme díky spolupráci s dalším projektem Ekodomova „Rosteme na zahradě“, který prošel v průběhu jarních karanténních opatření akcelerací „Climate challenge“, díky čemuž je více a lépe zaměřen na poptávku zákazníků (zejména škol). V rámci projektu „Rosteme na zahradě“, který usiluje o dlouhodobou spolupráci, si školy mohou k zahradním prvkům, workshopům pro učitele či produktům k Ekonákupu nezávisle objednat i tematická EVP o odpadech, kompostování, půdní či vodní.

Koordinace projektu

Koordinaci po Mgr. Kláře Ondříčkové přebraly v srpnu 2019 Ing. Gabriela Lenderová a Bc. Veronika Palkovičová, které se o koordinaci dělily v rámci dnů v týdnu. Na začátku roku 2020 odešla Gabriela Lenderová na mateřskou dovolenou, koordinátorkou zůstala Veronika Palkovičová.

Zpětná vazba od učitelů

Mateřské školy

Učitelé mateřských škol jsou z programů převážně nadšení. Jsou spokojeni s odbornými i lektorskými dovednostmi našich lektorů. Opakuje se problém zvládnutí většího kolektivu, ale snažíme se vždy se školou vyjednat rozdělení větších tříd do menších skupin, případně zapojení pedagogů. Učitelé si velmi pochvalují také fakt, že se programy realizují převážně venku. U mateřských škol s tím většinou není problém, protože mívají školní zahrady nebo hřiště a děti jsou zvyklé trávit venku víc času.

Inovované programy o půdě a kompostování mají pozitivní zpětnou vazbu. Děti si během programu na hlínu přímo sáhnou a něco si z ní vyrobí. Postupně si zkouší poznávat přírodu různými smysly, čímž zlepšují svoji senzitivitu. V programu o kompostování si paní učitelky chválí zejména donesené živé tvory žijící v kompostu včetně případného dobrovolného kontaktu se žížalou.

Základní školy

Na předcházející prosby jsme reagovali prodloužením některých programů na 3 vyučovací hodiny (i déle). Bohužel se teď zase ozývají někteří s tím, že je pro ně nereálné tak dlouhý program zařadit do výuky. Velký problém mají zvláště učitelé na 2. stupni. Tam se nejčastěji dostaneme s programem tehdy, když je součástí projektového dne celé školy. Učitelé si také velmi cení inovovaných půdních programů a prvků badatelsky orientovaného vyučování. Dále také zapojení žáků, skupinové práce a použití speciálních pomůcek.

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha 1 – Přehled podle programu a typů škol
- Příloha 2 – Vyučování EVP 450tis.
- Příloha 3 – Přehled nabízených EVP 2019/2020
- Příloha 4 – Vykazovací tabulka realizovaných EVP 2019/2020
- Příloha 5 – Účetní deník
- Příloha 6 – EVP doklady nad 2 000,-
- Příloha 7 – Záznamy o realizaci
- Příloha 8 – Zpětné vazby k výukovým programům
- Příloha 9 – certifikáty Palkovičová Veronika
- Příloha 10 – certifikáty Černá Marie

V Praze
dne 29. 1. 2021

vypracovala: Bc. Veronika Palkovičová

schválil: Tomáš Hodek, předseda spolku Ekodomov